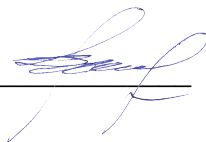

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет психології та історії
Кафедра філософії та соціальних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Харченко Ю.В.

«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рекреаційно-туристичний потенціал Кіровоградської області

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Галузь знань: *A4 Освіта*

Спеціальність: *A4.07 Середня освіта (Географія)*

Освітня програма: *Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота*

Форма навчання: *денна, заочна*

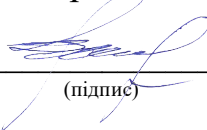
2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Рекреаційно-туристичний потенціал Кіровоградської області» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота», навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня за спеціальністю *A4.07 Середня освіта (Географія)*

Розробник: Зарубіна А.В., кандидат географічних наук, доцент

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
філософії та соціальних наук
Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедрою Харченко Ю.В.

 _____ (підпис)	_____ (прізвище та ініціали)
--	---------------------------------

Робоча програма навчальної дисципліни «Рекреаційно-туристичний потенціал Кіровоградської області» для студентів спеціальності A4.07 Середня освіта (Географія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 17 с.

© Зарубіна А.В., 2025 рік
© ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <i>A4 Освіта</i>	за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: <i>A4.07 Середня освіта (Географія)</i>	Рік підготовки	
		2-й	-й
Загальна кількість годин – 135		Семестр	
		3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітня програма: «Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота»	Лекції	
		22 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	год.
	Рівень вищої освіти: <i>другий (магістерський)</i>	Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		87 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		залік	залік

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомлення студентів із значенням туристичних ресурсів у житті рідного краю, їх місцем у структурі туристично-ресурсного потенціалу України, вивчення основних структурних складових туристичних ресурсів: природно-географічної, природноантропогенної та суспільно-історичної, ознайомлення з територіальними особливостями розміщення та використання в межах Кіровоградської області.

Завдання: - набуття теоретичних знань про значення туристичних ресурсів у рідному краї та функціонуванні суспільства, їхні функції;

- вивчення структурних складових туристичних ресурсів та методики їхнього оцінювання;
- ознайомлення із структурою природно-географічних ресурсів та їхніми

територіальними особливостями ;

- ознайомлення із структурою та територіальними особливостями природноантропогенних туристичних ресурсів Кіровоградської області ;
- ознайомлення із структурою та територіальними особливостями суспільно-історичних туристичних ресурсів Кіровоградської області ;
- ознайомлення із туристично-рекреаційним районуванням Кіровоградщини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

загальні	фахові
ЗК1 Здатність набувати спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. ЗК3 Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.	ФК3 Володіння основами дослідницької діяльності, уміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, дослідницькі навички. ФК4 Здатність пояснювати особливості розвитку географічної науки на різних часових та змістовних рівнях; розкривати особливості розвитку географії на різних етапах; встановлювати закономірності розвитку географічної науки, користуватися понятійно-термінологічним апаратом географічної науки; визначати об'єкт та предмет конкретного географічного дослідження; застосовувати основні принципи та методи географічних досліджень; застосовувати різні підходи у дослідженнях відповідно до основних концепцій та парадигм в географії; розкривати прояви географічних законів і закономірностей в оточуючому середовищі. ФК7 Здатність застосовувати знання пояснювати зміст і структуру рекреаційних ресурсів; основні концепції, закони і загальні проблеми їх використання; види рекреаційних ресурсів, територіальне поширення та різноманітність; їх

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 9. Студент спроможний застосовувати знання пояснювати структуру рекреаційних ресурсів; види рекреаційних ресурсів, їх сучасний стан, територіальне поширення, використання у різних регіонах світу, шляхи їх збереження, відтворення й охорони.

ПРН 10. Студент демонструє спроможність аналізувати етногеографічну ситуацію в регіоні чи країні; вміє аналізувати та виявляти причини етнічних конфліктів та сепаратизму у різних регіонах світу та в Україні.

ПРН 11. Студент демонструє спроможність застосовувати знання про ландшафтне різноманіття, ландшафтні регіони, будову і функціонування ландшафтів, закономірності їх формування та динаміки, а також про прикладні аспекти застосування знань про ландшафти в географії та науковопрактичній діяльності людини в цілому.

ПРН 16. Студент демонструє спроможність систематично отримувати нові знання шляхом ознайомлення з науковою та науково-популярною краєзнавчо-туристичного змісту, а також застосовувати їх для вирішення практичних задач при організації і проведенні краєзнавчо-туристичної роботи, зокрема туристсько-краєзнавчі дослідження своєї місцевості у старшій школі, збирати, упорядковувати і використовувати краєзнавчі матеріали, працювати з різними джерелами краєзнавчої інформації

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Природні туристичні ресурси Кіровоградської області

Тема 1. Особливості фізико-географічного розташування Кіровоградської області

Особливості центрально-українського розташування регіону: позитивні та негативні особливості. Геоморфологічні, гідрологічні, тектонічні, кліматичні особливості Кіровоградської області.

Тема 2. Характеристика природних туристичних ресурсів

Особливості та закономірності розташування орографічних, гідрологічних, бальнеологічних, лісових ресурсів. Особливості використання кліматичних ресурсів регіону. Основні підходи до використання, сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 3. Характеристика природно-заповідного фонду Кіровоградської області

Історія розвитку заповідної справи на території регіону. Основні категорії природно-заповідних об'єктів та територій. Характеристика основних природно-заповідних об'єктів Кіровоградської області. Особливості використання, основні проблеми та перспективи розвитку туристичної діяльності в межах природно-заповідних територій Кіровоградської області.

Розділ 2. Культурно-історичні туристичні ресурси Кіровоградської області

Тема 1. Загальні риси історичних особливостей розвитку Кіровоградської області.

Особливості заселення регіону, формування мережі населених пунктів, віхи становлення України на території регіону. Особливості населення регіону (етнографічні, релігійні)

Тема 2. Характеристика основних культурно-історичних об'єктів Кіровоградської області

Музейна справа Кіровоградщини. Характеристика найбільших музеїв. Архітектурна спадщина регіону. Археологічні пам'ятки в межах Кіровоградської області. Особливості розвитку театрального мистецтва в регіоні.

Тема 3. Передумови для розвитку спеціальних видів туризму

Характеристика передумов виникнення та розвитку подієвого туризму в Кіровоградській, гастрономічного, промислового, етнографічного. Передумови для розвитку індустріального туризму.

Тема 4. Характеристика туристичної інфраструктури Кіровоградської області

Особливості транспортної мережі регіону, основні транспортні вузли. Заклади розміщення, харчування, туристичного обслуговування в межах Кіровоградської області. Особливості використання, проблеми та перспективи розвитку.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Природні туристичні ресурси Кіровоградської області												
Тема 1. Особливості фізико-географічного розташування Кіровоградської області		4	2			15						
Тема 2. Характеристика природних туристичних ресурсів		6	4			15						
Тема 3. Характеристика природно-		4	4			20						

заповідного фонду Кіровоградської області												
Разом за Розділом 1		14	10			50						
Розділ 2/Модуль 2. Культурно-історичні туристичні ресурси Кіровоградської області												
Тема 1. Загальні риси історичних особливостей розвитку Кіровоградської області.		4	2			10						
Тема 2. Характеристика основних культурно-історичних об'єктів Кіровоградської області		4	4			10						
Тема 3. Передумови для розвитку спеціальних видів туризму		4	2			15						
Тема 4. Характеристика туристичної інфраструктури Кіровоградської області		4	2			15						
Разом за Розділом 2		16	10			50						
Усього годин		22	26			87						
ІНДЗ												
			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Особливості фізико-географічного розташування Кіровоградської області	2
2	Характеристика природних туристичних ресурсів	2
3	Характеристика природно-заповідного фонду Кіровоградської області	2
4	Лікувально-оздоровчі ресурси Кіровоградської області	2
5	Загальні риси історичних особливостей розвитку Кіровоградської області	2
6	Характеристика основних культурно-історичних об'єктів Кіровоградської області	2
7	Подієвий туризм в Кіровоградській області	2
8	Передумови для розвитку спеціальних видів туризму	2
9	Спортивний туризм в Кіровоградській області	2
10	Характеристика туристичної інфраструктури Кіровоградської області	4
	Разом	22

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості ФГП Кіровоградської області	2
2	Основні підходи до використання природних особливостей регіону в туризмі	4
3	Природно-заповідних фонд Кіровоградської області	2
4	Характеристика основних культурно-історичних об'єктів Кіровоградської області	2
5	Передумови для розвитку спеціальних видів туризму	2
6	Характеристика туристичної інфраструктури Кіровоградської області	2
7	Перспективні напрямки розвитку туризму в регіоні	2
8	Розробка туристичних турів і маршрутів	4
9	Захист індивідуальних проектів досліджень	2
10	Контрольна робота, залік	2
	Разом	26

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Кіровоградщина – центр України	4
2	Кіровоградщина – козацький край	4
3	Геоекологічні проблеми регіону	4

4	Життя регіону на урані	4
5	Бальнеологічні ресурси Кіровоградської області	4
6	Лікувально-оздоровчі властивості радонових вод	4
7	Особливості розвитку спортивного туризму в Кіровоградській області	4
8	Передумови для розвитку водного туризму в регіоні	4
9	Передумови для розвитку пішохідного туризму	4
10	Передумови для розвитку велосипедного туризму в регіоні	4
11	Дитячо-юнацький туризм в Кіровоградській області	4
12	Перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Кіровоградській області	4
13	Торговиця – археологічна пам'ятка міжнародного значення	4
14	Спортивне орієнтування в Кіровоградській області	4
15	Дельтопланеризм в Кіровоградській області	4
16	Особливості становлення та розвитку сільського туризму в Кіровоградській області	4
17	Зелені садиби Кіровоградщини	4
18	Перспективи розвитку екотуризму в регіоні	4
19	Перспективи розвитку індустріального туризму в Кіровоградській області	4
20	Перспективи розвитку гастрономічного туризму	4
21	Музеї навчальних закладів Кіровоградщини – об'єкти туристичної діяльності	4
22	Проблеми та перспективи розвитку індустрії гостинності регіону	4
23	Застосування геоінформаційних технологій в геотуризмі	4
24	Дослідження природних пам'яток Кіровоградської області засобами активного туризму	4
25	Перспективи розвитку подієвого туризму	4
	Разом	87

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Підготувати доповідь-презентацію «Особливості туристичних ресурсів адміністративного району (міста, села, ОТГ)» на вибір студента.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Туристичні ресурси рідного краю» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (практичні завдання).

2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- тести;
- наскрізні проєкти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об’єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінюванню підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. **Завданням підсумкового контролю** є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання							Сума
Розділ 1			Розділ 2		Контрольна робота	ІНДЗ	
T1	T2	T3	T6	T7			
							100

T1, T2 ... T7 – теми розділів.

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3		Контрольна робота	ІНДЗ	Разом	Макс. - 40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6					

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Вовк В.М. Об'єкти геологічної спадщини та перспективи розвитку геотуризму в межах Середнього Дніпро-Бузького межиріччя. Матеріали III Міжнародної

- науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні 108 напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України». Кропивницький. КЛА НАУ, 2017. С. 133-144.
2. Вовк В.М., Мацібора О.В. Застосування геоінформаційних технологій в геотуризмі (на прикладі геологічних пам'яток Кіровоградської області). Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України: Зб. наук. праць / Ред. кол.: С.М. Неділько та ін. Кіровоград.КЛА НАУ, 2015.
 3. Волошин І.М. Туристичні ресурси Кіровоградщини та їх геопросторове поширення. Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України: Зб. наук. Праць. Ред. кол. С.М. Неділько та ін. Кіровоград.КЛА НАУ, 2015.
 4. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2013. 178 с. 14. Гейченко М.В. Флоре Н.В. До питання вивчення і використання об'єктів геологічної спадщини України. Мінеральні ресурси України. 2014. № 3. С. 7-8.
 5. Географічна енциклопедія України. В 3-х т. /Редкол.: О.М. Маринич (відп. ред.) та ін. - К. Вид-во «Українська енциклопедія » ім. М.П. Бажана, 1993.
 6. Геологічні пам'ятки України. за ред. В.І. Калініна, Д.С. Гурського. В чотирьох томах. Київ, 2007. Том II. 320 с. 17. Головне управління статистики в Кіровоградській області [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kr.ukrstat.gov.ua>
 7. Гонтаржевська Л.Г. Ринок туристичних послуг в Україні: [навч. посіб.] Гонтаржевська Л.Г. Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. 180 с. 5
 8. Дворська Л.А. Кластерна модель як фактор підвищення конкурентоспроможності сільського зеленого туризму / [Електронний ресурс]. Режим доступу : nerush.org/publication/download/konf2010.pd
 9. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети. монографія; за ред. З.С. Варналія. К. НІСД, 2007. 768 с.
 10. Домаранський А.О. Туризм в Кіровоградській області: проблеми розвитку та основні принципи реорганізації. Матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України». Кропивницький. КЛА НАУ, 2017. С. 45-54.
 11. Зарубіна А.В., Сіра Е.О., Демчук Л.І. Особливості туризму в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1543> DOI: 10.32782/2524-0072/2022-41-14
 12. Зарубіна А.В., Щербатюк Н.І. Спортивне орієнтування як складова рекреаційно-туристичного потенціалу Кіровоградської області// Географія та туризм: Наук. зб. – К.: Альфа-ППК, 2020. – Вип. 52.-с.45-51.
 13. Зарубіна А.В., Онойко Ю.Ю., Щербатюк Н.І. Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2227> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-32

5.2. Методичне забезпечення

Навчально-методичні та інформаційні матеріали на освітній платформі Classroom

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотериторіальному державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).